

Strokovni posvet ob 390-letnici železarstva v Mežiški dolini, Ravne na Koroškem, 9. 12. 2010

Letos mineva že 390 let od prvih začetkov železarstva v Mežiški dolini, saj je daljnega leta 1620 Melhior Puc postavil svoje prve fužinarske obrate za proizvodnjo surovega železa v Črni na Koroškem. Zgodovinsko društvo za Koroško se je zato odločilo, da ob tem visokem jubileju organizira strokovni posvet na tematiko večstoletnega razvoja železarske in jeklarske dejavnosti v Mežiški dolini. K sodelovanju je pritegnilo največje podjetje, ki deluje na območju nekdanje Železarne Ravne, to je podjetje Metal Ravne d.o.o., Občino Ravne na Koroškem in posvet izvedlo tudi v okviru Slovenske poti kulture železa. Posvet, v sklopu katerega so bila organizirana tri predavanja, je potekal v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah, dne 9.12. 2010. Kot referenti so sodelovali mag. Karla Oder, univ. dipl. zgod., Vinko Skitek in dr. Katarina Keber. Uvodni pozdrav je izrekla podžupanja Občine Ravne na Koroškem ga. Vera Krajnc, v katerem je pozdravila vse navzoče in organizatorje posveta ter pohvalila tako slovesno in strokovno obeležitev tega zares lepega jubileja koroškega jeklarstva. Po končanem uvodnem pozdravu so referenti predstavili svoje referate na temo razvoja železarske in jeklarske industrije v Mežiški dolini.

Kot prva referentka je nastopila etnologinja in zgodovinarica mag. Karla Oder. V delu svojega prispevka je orisala razvoj železarstva v Mežiški dolini od njegovih začetkov pa vse do današnjih dni in pri tem opozorila, da so v istem obdobju, 18. stoletju, sočasno delovale fužine v Črni, Mežici in Guštanju, ki so imele tudi skupnega lastnika, to je rodbino grofov Thurn. Zadnja v tem nizu železarn je bila postavljena prav prevaljska železarna, katero so postavili bratje Rosthorni v prvi polovici 19. stoletja. V drugem delu referata je predstavila ukrepe za zaščito industrijske kulturne dediščine v Mežiški dolini, predvsem v sklopu nastajajočega muzeja železarstva na slovenskem v prostorih nekdanje krčilne kovačnice na Ravnah in projekt Slovenske poti kulture železa.

Kot drugi referent je nastopil zgodovinar Vinko Skitek, ki je predstavil razvoj guštanjske jeklarne med drugo svetovno vojno. V prispevku je orisal položaj guštanjske jeklarne ob začetku nemške okupacije in njen položaj znotraj nemške oborožitvene industrije. Preko arhivskih virov pa je osvetlil nekatera vlaganja v posodobitev in povečanje proizvodnje orožja in druge metalurške opreme.

Kot tretja referentka je nastopila zgodovinarica dr. Katarina Keber, sodelavka Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, ZRC SAZU, ki je predstavila razvoj laškega premogovnika v 19. stoletju in osvetlila razvoj bratovskih skladnic v srednji Evropi.

Izpostavila je ohranjeno matično knjigo Bratovske skladnice rudnika na Lešah iz 30. let 19. stoletja, torej pred letom 1854, ko so postale zakonsko obvezne. Poudarila je pomen bratovskih skladnic, kot ene izmed prvih oblik socialne varnosti rudarjev in njihovih družinskih članov.

Po koncu zadnjega referata so imeli poslušalci in poslušalke čas za diskusijo. Med vrsto vprašanj naj v tem poročilu omenim samo dva komentarja. V prvem je g. Maks Večko predsednik odbora Slovenske poti kulture železa spomnil na pripovedi svojega očeta, ki je bil v času vojne zaposlen v jeklarni in se je spoprijateljil z nekaterimi prisilnimi delavci iz Francije. Pohvalil je organizacijo dogodka in primerno obeležitev takšnega jubileja. Drugi vidnejši komentar je dal prof. dr. Jakob Lamut, nekdanji dekan Naravoslovnotehniške fakultete in nekdanji vodja oddelka za metalurgijo in materiale. Poudaril je velik pomen strokovnega posveta in izrazil zadovoljstvo nad promocijo metalurgije, jeklarstva in železarstva, ki se odvija tudi na takšnih dogodkih, ki bi jih lahko bilo v Sloveniji več. Posebej je še poudaril na potrebno sodelovanje med zgodovinsko stroko, metalurgijo in rudarstvom na področju raziskovanja tehnološkega ozadja nekdanjih industrijskih proizvodnih procesov, zaposlenih in njihovega dela.

Po skoraj eno urni razpravi po koncu referatov se je posvet zaključil v sproščenem vzdušju in prijateljskem pogovoru udeležencev.

Vinko Skitek